

1 HYPNOSE IN BES MINEUR

De schemer oogde anders dan op andere dagen. Als op een filmset, waar het moment tussen licht en donker bevangen werd door een naderend mysterie. Rijtjeshuizen die zich hulden in een toenemende duisternis en inzage gaven in het dagelijks kookritueel. De indeling van ieder huis identiek, met aan de straatzijde een open keuken en aan de achterzijde een woonkamer met zicht op een kleine tuin. Her en der overeenkomstige woonblokken waar mensen hun veilige wereld moesten vinden, ingericht en aangekleed met hun persoonlijke voorkeuren.

Na de oplevering van een aantal vierkante meters werd de handtekening gezet, een sleutel overhandigd en een verhuishagen met spullen gevuld die, eenmaal op de nieuwe bestemming, zo snel mogelijk geleegd werd om met het nieuwe leven aan te vangen. De kennismakingen, borrels en buurtbarbecues volgden, de verliefdheden van buurmannen op buurvrouwen en vice versa, de trouwfeesten, ooievaars in de tuin, schooltassen uit de ramen en de ruzies die tegen de gevels resoneerden. Het ging er allemaal plaatsvinden.

Daphne trok haar kraag wat hoger op.

'Ga rechtdoor op de rotonde,' commandeerde de navigatie. Ze sloeg het verlengde van de Eekhoornrade in, waar de voordeuren donkerder grijs kleurden dan in het rijtje daarvoor. De nummering leidde naar het laatste huis met links een sloot waarin twee eenden hysterisch kwakend over het water scheerden, daarachter een weiland met een bord dat de bouw van nog meer huizen aankondigde. Het was een gewild stadsdeel aan de rand van Den Haag, met overwegend middenstandsgezinnen en gesettelde migranten.

Door een van de voorramen herkende ze de melodie van Canto Ostinato. Ze wachtte nog even met aanbellen en luisterde naar het repeterende stuk. De tonale compositie kleefde zich vast aan het gehoor en leek niet te willen loslaten, beukte in op haar gemoed. Als in een hypnose bleef ze bewegingloos staan en liet de tonen op zich neerdalen, intussen denkend aan Hugo.

De deurbel gaf een luide dingdong. Gestommel op de trap, voetstappen die de deur naderden. Maarten begroette haar met een vluchtige hug.

'Wat leuk om je te ontmoeten, Daphne. Hugo en ik komen zo naar beneden.'

Hij opende de deur naar de woonkamer.

'Lisa!' riep hij en draaide zich in één beweging weer om, verend op de bal van zijn blote voet.

Uit de open keuken dook een fijngebouwde verschijning op met strak naar achteren gebonden haar en een make-up-loos gelaat. De wijde jurk van dun katoen danste op haar pezige voeten. Bloot, net als die van Maarten. Ook met haar begroeting kwam een omhelzing, alom vaker verkozen boven de gebruikelijke drie wangkussen.

'Geef me nog twee seconden, ik kom zo bij je!' Ze snelde weer terug naar het aanrecht.

Daphne stapte naar buiten, de veranda op, met wijds uitzicht op de sloot en het weiland. De avond hing als een gele mist boven het water, geflankeerd door hoge bamboe, zachtjes wiegend in de wind. Koude lucht drong zich genadeloos een weg naar haar longen.

Turend over het donker wordende wateroppervlak werd ze zich gewaar van het ongewisse waarin ze zich begaf, met mensen die ze nauwelijks kende.

Er brandden enkele kaarsen op de houten vlonders, de vlammetjes moedig strijdend in de wind. In een hoek prijkte een uit hout gesneden etnografisch beeld. Het mannetje boog licht naar voren, de armen strak langs het lichaam. Hoewel niet levend, stond er iemand, zoals de beelden van Hugo in het atelier. Logge figuren van klei, zwijgend in hun roerloze aanwezigheid. Dode, bezielde materie. Stuk voor stuk met een identiteit, uniek in hun hoedanigheid. Gevormd door klei, aan de aarde onttrokken.

Hugo had nauwelijks meer over de sessie verteld dan dat het zich richtte op de ademhaling en dat het hem zou verlichten. Zijn beelden waren toe aan een wending, had hij gezegd en Maarten hielp hem zijn twijfels relativiseren. Diep gewortelde steeds terugkerende vragen over het nut van zijn kunstenaarschap, de matige verkopen en de steeds krappere wordende opslag met reeds tentoongestelde werken. Maarten studeerde voor spiritueel therapeut en gebruikte zijn kunstenaarsvriend als proefpersoon. Ze kenden elkaar van het conservatorium, waar ze klassiek piano studeerden. Hugo vervolgde daarna zijn weg naar de kunstacademie toen hij ontdekte dat de beeldende kunsten hem meer vervulling gaven.

Waar muziek aan de tijd onderworpen werd, aan dat ene moment waarop het werd gebracht, verschafte een beeldend werk zichzelf een eeuwigheidswaarde. Zo legde hij onlangs uit, toen Daphne hem interviewde voor de catalogus die ze hem beloofd had te gaan schrijven.

Met Canto Ostinato op de achtergrond liet ze de gesprekken met Hugo nog eens de revue passeren. Ze bleven beklemmend, de steeds terugkerende tonen van het pulserende perpetuum. Maar ze dwongen haar tevens terug te gaan in herinneringen die dwingend vroegen om duiding en reden van bestaan.

De tijd verstreek met mijmeringen tot de handen van Hugo haar schouders raakten. Ze bleef graag nog even zo staan, geïsoleerd van de mensen aan wie deze plek toebehoorde. Weg van tijd en ruimte, vereeuwigd in het niets met Hugo. Een kwetsbaar moment met hem, verheven door een andere omgeving. Zoals iedere nieuwe plek dat deed als zijnde een bevestiging van hun samenzijn. En zo ook iedere ontmoeting die ze aangingen met elkaars bekenden.

‘Wat doe je hier in de kou?’

Hij draaide haar om en gaf een vluchtige kus op haar mond. Zijn handen kwamen even zo snel weer los van haar huid. Het moment was voorbij, gleed van haar af als een warme deken.

Daphne besloot de avond te nemen voor wat hij was.

Tijdens het diner hadden Lisa en zij nauwelijks gesproken. De twee vrienden waren doorlopend aan het woord en leken geen notie te nemen van hun zwijgzame tafeldames.

Daphne vroeg zich af of Maarten, met zijn filosofieachtergrond en nihilistische overtuigingen, zijn vriend zou kunnen geruststellen. Met een spiegel die hij Hugo voorhield van een onzeker mensbeeld en een bestaan waar geen grip op te krijgen was, waar geen houvast in bestond omdat er nu eenmaal niets was.

‘Met deze sessies zullen we tot diepere inzichten kunnen komen, die het niets naar een zekere zingeving tillen,’ oreerde Maarten.

‘Voor mij kent het niets geen zingeving,’ viel Daphne in, ‘of hooguit heeft niets wel zin omdat het de onzekerheid over iets wegneemt.’

Ze had zich altijd afgevraagd waarom men op zoek was naar iets.

Terwijl ze de wijn tegen de randen van het glas liet walsen, liet ze haar gedachten de vrije loop.

‘Ik geloof wel in iets, hoor ik mensen vaak zeggen. Ook al kunnen ze niet toelichten wat dat iets dan is. Zolang ze dat niet kunnen is het iets voor mij niets en is er dus ook niets. Waarom zouden we ons in dit kwetsbare bestaan druk maken over een iets in het hier en nu of hierna? We zullen nooit een antwoord krijgen in het heden en zolang we geen zekerheid over een hiernamaals hebben, blijft een iets hierna ook uitgesloten. Ik vind de discussie hierover net zo zinloos als het leven zelf, dat statistisch gezien gemiddeld maar 88 jaar duurt.’

Lisa veegde met een servet het zweet van haar voorhoofd en wierp haar vest uit.

‘Opvliegers,’ fluisterde ze, buigend naar Daphne’s oor alsof het alleen haar toekwam.

Ontboezemingen van vrouwen die niet meer jong zijn en nog niet oud. Vaak in de hoop op gedeelde smart. Maar helaas, Daphne had nog nergens last van.

Na een dessert van soja-ijs en chocoladecake werd een digestief ingeschonken en nodigde Maarten hen uit plaats te nemen in de voorkamer, waar zijn vleugel stond. Ze installeerden zich in de rode pluche fauteuils en luisterden naar zijn spel. Opnieuw een fragment uit Canto Ostinato. Hugo nipte van de Grand Marnier en staaarde in het kleine geslepen glas.

De tijd gleed voorbij en nam Daphne mee naar herinneringen aan de voorbije dagen. Bij Hugo op het atelier, waar hun onderzoekende geesten als golven samenkwamen.

In de zwijgplicht tijdens het pianospel probeerde ze zijn gedachten te lezen en te peilen in hoeverre ze net zo goed afwezig had kunnen zijn. Maartens gezicht gaf geen krimp, niets in de fijne gelaatstrekken verroerde zich. Hij speelde door, verzonken in het stuk, geïsoleerd van zijn gezelschap.

Daphne richtte haar blik weer op Hugo, die met zijn ogen naar de deur wenkte. Of ze wegwilde. Ze knikte bevestigend en zette het glaasje naast zich op de grond.

‘Jullie willen gaan?’

Lisa stond op, liep naar Maarten en legde behoedzaam haar hand op zijn schouder.

Hij stopte onmiddellijk. Een brute onderbreking van een slepend stuk. In Daphne's ogen geen afbreuk aan een compositie als deze, die overal onderbroken had kunnen worden.

Ze mocht weg. Eindelijk.